

олімпіади є гарною основою для формування науково–дослідних вмінь у здобувачів вищої освіти.

Отже, використовуючи різні форми роботи з обдарованими здобувачами вищої освіти, ми переконані, що домінувати мають самостійна робота, пошуковий та науково–дослідний підходи до засвоєння знань, умінь і навичок. Саме тому науково–педагогічні колективи велику увагу приділяють участі здобувачів у Всеукраїнських олімпіадах, яка посідає чільне місце серед ефективних форм науково–дослідної діяльності, що сприяють розвитку творчого потенціалу, спрямовує зусилля на розвиток дослідницьких здібностей, залучає здобувачів до активної дослідницької роботи. Саме участь в олімпіадах надає змогу майбутнім учителям розвивати творчу думку, реалізувати прагнення до наукового пошуку, набувати дослідницьких умінь.

Література

1. Антонова О. Є. Обдарованість: досвід історичного та порівняльного аналізу: монографія. Житомир: Житомир. держ. ун–т, 2005. 456 с.
2. Концепція державної програми роботи з обдарованою молоддю на 2006–2010 роки // Освіта України. 2006. № 48 (741). 30 червня. С. 1–3.
3. Пронюк Н. П. Організація роботи Малої академії наук // Рідна школа № 6 2000. С. 72–73.

ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ СВІТОБАЧЕННЯ ШКОЛЯРА

Георгадзе Т.О.

*здобувач вищої освіти третього рівня
кафедри дошкільної освіти і соціальної роботи
Мелітопольського державного педагогічного університету
імені Богдана Хмельницького,
м. Мелітополь, Україна*

Розвиваючись, дитина залучається до різних видів діяльності, таких як, ігрової, навчальної, трудової та ін., спілкується з батьками, однолітками, проявляючи притаманну їй активність, що сприяє отриманню нею певного соціального досвіду. Розвиток дитини – складний процес, що відбувається під впливом як зовнішніх так і внутрішніх чинників, що притаманні людині як живій істоті. До зовнішніх факторів

належить природне та соціальне середовище, що оточує людину, цілеспрямована діяльність щодо формування у дітей певних якостей, до внутрішніх – біологічні, спадкові фактори. Розвиток дитини є нерозривним з процесом виховання.

Виховання – цілеспрямована діяльність, яка сприяє розвитку особистості дитини, входженню його в контекст сучасної культури, становленню його як суб'єкта власного життя, формування його мотивів і цінностей; цілеспрямоване створення умов для освоєння людиною культури, переведення її в особистий досвід через організоване тривалий вплив на розвиток індивіда з боку виховних інститутів, соціальної і природної середовища з урахуванням його потенційних можливостей з метою стимулювання його розвитку і самостійності[2, с. 46].

Соціальне виховання – система соціально–педагогічних, культурних, сімейно–побутових та інших заходів, спрямованих на оволодіння та засвоєння дітьми, молоддю загальнолюдських та ініціативних знань, соціального досвіду з метою формування у них сталих ціннісних орієнтацій, адекватної соціально спрямованої поведінки та життєвої позиції. Глобальна мета виховання дитини[1, с. 108] полягає у формуванні особистості з високими моральними принципами та ідеалами. Працелюбність, відповідальність та обов'язковість – це невід'ємні якості особистості.

Життєва позиція обумовлює сенс життя – це поняття етики і морально–світоглядні уявлення, через які людина співставляє себе і свої вчинки з вищими цінностями, ідеалом (вищим благом) і тим самим одержує можливість виправдати себе у власних очах, перед обличчям інших людей чи колективного авторитету [4, с. 321]. Сенс життя відіграє мотиваційну роль у виборі життєвих цілей, ідеалів, їх реальності чи нездійсненності. За основу береться ставлення людини до сенсу життя : оптимізм – визнається їх реалізація; висловлюється сумнів – скептицизм; вважається, що життя не має ніякого сенсу – песимізм; оптимізм – характерна риса високого рівня сформованості соціальної спрямованості особистості [3, с. 77].

Формування світобачення і моральної свідомості не можна розглядати у відриві від соціальної поведінки, реальної діяльності, в ході якої складаються не тільки

моральні поняття, але й почуття, звички й інші неусвідомлені компоненти морального обличчя особистості. Характерний для особистості спосіб розв'язання моральних проблем, як і та система цінностей, з якою вони співвідносяться, формується в ході практичної діяльності дитини і її спілкування з оточуючими людьми. Вивчення рівнів спілкування таке ж важливе, як і їх формування. Провідним у цьому контексті є певний рівень світобачення школяра.

Рівні сформованості світобачення школяра за С. Г. Карпенчук:

- оптимальне засвоєння найважливіших понять, законів, теорій наук, що мають визначальне значення для розуміння сутності процесів розвитку природи, суспільства і себе як істоти природної, соціальної і духовної;
- стійке усвідомлене особистісне ставлення до оточуючого світу, до самого себе, до наукової бази знань у цьому контексті, її світоглядного змісту; ідеологічний підхід до явищ сучасного міжнародного і внутрішнього суспільно–політичного життя;
- готовність втілювати в життя суспільний та індивідуальний ідеали, прогнозувати цілі, що уможливають динаміку розвитку суспільства й конкретної людини (власної особи) до вищих рівнів досконалості; орієнтація на загальнолюдські цінності; прагнення відстоювати власні погляди й переконання;
- прояв науково обґрунтованої поведінки в повсякденній діяльності;
- урахування й аналіз неадекватних науковому світогляду висловлювань і поведінки окремих школярів.

Оскільки виховний процес ґрунтується на моралі, одним із провідних компонентів є ставлення школяра до суспільства, природи, товаришів, старших людей, до самого себе тощо. Кожна людина має прийняти історичну естафету вищих духовних надбань нації, жити і діяти на їх основі та примножувати їх з урахуванням викликів теперішнього часу. Те, чим керується окрема людина у своїй поведінці, діях, добре висвітлює її глибинну сутність. Якщо особистість чи суспільство сповідує

високі гуманістичні цінності, то цілі й засоби їх досягнення також будуть високими і гуманними.

Література

1. Буковинський А. Й. Робочий зошит для учнів 11-го класу до курсу «Основи сім'ї». К.: Пугач О. В., 2019. 254 с.
2. Георгадзе Т. О. Виховний потенціал сім'ї // Особистість, сім'я і суспільство: питання педагогіки та психології: Збірник тез наукових робіт учасників Міжнар. наук.–практ. конф. (м. Львів, 23–24 листопада 2018 року). Львів: ГО «Львівська педагогічна спільнота», 2018. Ч. 2. 120 с. С. 45–47.
3. Карпенчук С. Г. Виховний процес: вивчення ефективності: наук.–метод. посіб. Рівне: Волинські обереги, 2009. 180 с.
4. Словарь по этике / Под ред. А. А. Гусейнова и И. С. Кона. М.: Политиздат, 1989. С. 321

ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ ЯК ЕЛЕМЕНТ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

Горбова Н.А.

*Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького,
м. Мелітополь, Україна*

Правова культура історично формувалася і еволюціонувала в загальнокультурному середовищі, як частина культури людства і явище цивілізації. Правова культура, будучи елементом загальної культури суспільства, історично відбулася в якості специфічного способу людського існування в правовій сфері.

Проблема осмислення правосвідомості, правової культури і правового виховання є предметом досліджень вітчизняних і зарубіжних учених. У філософії права і у теорії держави та права її досліджували С. Алексєєв, Г. Балюк, О. Бандура, Ю. Битяк, О. Ганзенко, М. Ібрагімов, Ю. Калиновський, М. Козюбра, І. Осика, П. Рабінович, А. Семітко, Р. Сербин, А. Скуратівський, С. Станік, І. Яковюк та інші. [1; 2; 3].